

Ympäristöterveydenhuollon toimivallan siirto

ES ytltk 17.01.2023 § 9

Toimivallan siirtäminen laajasti viranhaltijoille on yleinen ja keskusviranomaistenkin suosittama toimintatapa ympäristöterveydenhuollossa. Toimivallan siirtäminen nopeuttaa, joustavoittaa ja yksinkertaistaa asioiden käsittelyä.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö on varsin yksityiskohtaista, eikä useimmiten jätä merkittävästi harkintavaltaa päätöksen tekijälle. Lisäksi ympäristöterveydenhuollon keskusviranomaiset (Ruokavirasto ja Valvira) ohjaavat valtakunnallisella tasolla hyvin yksityiskohtaisesti valvonnan linjauksia.

Elintarvikelain 27 §:n mukaan kunta huolehtii toimialueellaan elintarvikevalvonnasta siten, kuin elintarvikelaissa säädetään. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Mitä elintarvikelaissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita. Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Tämä koskee myös elintarvikelain 55-59 ja 67 §:ssä tarkoitettuja hallinnollisia pakkokeinoja.

Terveysuojelulain 7 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (kunnan terveydensuojeluviranomainen). Valtuusto voi antaa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää 6 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Päätöksiin, joiden toimivalta on siirretty viranhaltijoille elintarvike- ja terveydensuojelulain nojalla, ei sovelleta otto-oikeutta. Kuntalain 92 §:n mukaan otto-oikeutta voidaan käyttää asioissa, jotka kuntalain nojalla on siirretty alemmalle viranomaiselle. Kun toimivalta on siirretty erityislain nojalla, ei kuntalain mukaista otto-oikeutta ole. Lisäksi kuntalain 92 §:n mukaan ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei saa ottaa lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevia asioita. Elintarvike- ja terveydensuojelulain nojalla päätettävät asiat ovat tällaisia. Säskylän kunnanvaltuusto on 12.12.2022 antamallaan päätöksellä (§ 70) hyväksynyt Säskylän kunnan hallintosäännön muutokset, joilla ympäristöterveydenhuollon toimivaltaa siirrettiin viranhaltijoille tupakka-, lääke- ja säteilylakien mukaisissa asioissa sekä lausuntojen antamisessa.

Lisäksi hallintosäännön muutoksessa annettiin ympäristöterveyslautakunnalle oikeus siirtää toimivaltaansa edelleen alaisilleen viranhaltijoille elintarvikelain 27 §:n ja terveydensuojelulain 7 §:n nojalla.

Toimivallan siirtämisen jälkeen elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan substanssiasioista lautakunnan päätettäväksi jäivät valvontasuunnitelman ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin lisäksi elintarvikelain 60 §:ssä tarkoitettu alkutuotantopaikan tai elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen, 61 §:ssä tarkoitettu rekisteröidyn toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen, 66 §:ssä tarkoitettu markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu sekä 68 §:ssä tarkoitettu uhkasakosta tai teettämis-

tai keskeyttämisuhasta päättäminen, terveydensuojelulain 27 §:n 3 momentissa tarkoitettu asunnon tai muun oleskelutilan käytön kieltäminen tai rajoittaminen, 31 §:ssä tarkoitettu määräys kunnassa tarpeellisista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi, 42 §:ssä tarkoitettu alueen käytön kieltäminen haudautamiseen, 51 §:ssä tarkoitettujen yleisten määräysten antaminen terveyshaitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (terveydensuojelujärjestys) sekä 53 §:ssä tarkoitettu uhkasakosta tai teettämis- tai keskeyttämisuhasta päättäminen.

Esittelijä

Ympäristöterveydenhuollon johtaja Tiina Laitala

Päätösehdotus

Ympäristöterveyslautakunta päättää siirtää toimivaltansa elintarvikelain 27 §:n ja terveydensuojelulain 7 §:n nojalla

1. Ympäristöterveydenhuollon johtajalle, hygieenikkoeläinlääkärille, valvontaeläinlääkäreille ja terveystarkastajille seuraavissa asioissa:
 - Elintarvikelain mukainen tarkastus- ja läsnäolo-oikeus (40 §), näytteenotto-oikeus (41 §), tiedonsaantioikeus (43 §) sekä oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle (44 §).
 - Elintarvikelain 8 §:ssä, 10 §:ssä ja 13 §:ssä sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu alkutuotantopaikkaa, elintarvikehuoneistoa tai kontaktimateriaalitoimintaa koskevan ilmoituksen käsittely.
 - Elintarvikelain 51 §:ssä tarkoitettujen vientitodistusten antaminen.
2. Ympäristöterveydenhuollon johtajalle, hygieenikkoeläinlääkärille ja terveystarkastajille seuraavissa asioissa:
 - Terveydensuojelulain mukainen tiedonsaantioikeus (44 §) ja tarkastusoikeus (45 §) sekä oikeus tehdä tarkastus pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa haltijan tai omistajan omasta aloitteesta (46 §).
 - Terveydensuojelulain 15 §:ssä tarkoitettu ilmoituksen käsittely.
 - Terveydensuojelulain 6 §:ssä tarkoitettujen Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntäminen (laivojen saniteettitodistukset)
 -
3. Hygieenikkoeläinlääkärille ja valvontaeläinlääkäreille seuraavassa asiassa:
 - Elintarvikelain 42 §:ssä tarkoitettua kirjallisen lihantarkastuspäätöksen antaminen
4. ympäristöterveydenhuollon johtajalle seuraavissa asioissa:
 - Elintarvikelain 7 §:ssä tarkoitettua, toimijan luotettavuutta koskevan velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen.
 - Elintarvikelain 9 §:ssä ja 11 §:ssä tarkoitettua itujen alkutuotantopaikkaa tai elintarvikehuoneistoa koskevan hyväksymishakemuksen käsittely ja päätöksen tekeminen hyväksymisestä.
 - Maa- ja metsätalousministeriön naudanlihan merkitsemisestä antaman asetuksen (434/2008) 4 §:ssä tarkoitettu vapaaehtoisen naudanlihan merkintäjärjestelmän hyväksyminen.
 - Elintarvikelain 55 §:ssä tarkoitettua määräyksen antaminen (elintarvikesäännösten vastaisuuden korjaaminen), 56 §:ssä

tarkoitettua kiellosta päättäminen, 57 §:ssä tarkoitetun markkinoilta poistamista koskevan määräyksen antaminen ja asiasta tiedottaminen, 58 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta päättäminen, 59 §:ssä tarkoitetun kiellon tai hävittämistä koskevan päätöksen tekeminen sekä 67 §:ssä tarkoitettua elintarvikevalvonnan seuraamusmaksua koskevan määräyksen antaminen.

- Terveydensuojelulain 18 §:ssä tarkoitettu talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen sekä 20 §:ssä tarkoitettu riskinarvioinnin hyväksyminen, tarkkailuvelvoitteiden asettaminen toiminnanharjoittajalle, talousveden määrääminen desinfioitavaksi tai muuten käsiteltäväksi ja veden käyttöä koskevien määräysten antaminen.
- Terveydensuojeluasetuksen 9 §:ssä tarkoitetuista talousveden tarkkailuvelvoitteista määrääminen.
- Terveydensuojelulain 27 §:ssä tarkoitetun velvoitteen antaminen asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvän terveystahitan selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi. 27 §:n 3 momentissa tarkoitetusta asunnon tai muun oleskelutilan käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää kuitenkin ympäristöterveyslautakunta.
- Terveydensuojeluasetuksen 16 §:ssä tarkoitettu asukkaiden tai tilassa oleskelevien henkilöiden määrän tilapäinen rajoittaminen.
- Terveydensuojelulain 29 §:ssä tarkoitettu uimarannan tai yleisen altaan käyttämisen kieltäminen, 30 §:ssä tarkoitetun määräyksen antaminen käymälän rakentamisesta yleiselle alueelle, 46 §:ssä tarkoitettu asunnontarkastuksen tekemisestä päättäminen silloin, jos tarkastusta ei tehdä haltijan tai omistajan omasta aloitteesta, sekä 46 §:ssä tarkoitettu tahdon vastaisesti tehtävästä asunnontarkastuksesta päättäminen.
- Terveydensuojelulain 31 §:ssä tarkoitetun vahinkoeläinten tai mikrobien hävittämistä koskevan velvoitteen antaminen kiinteistön tai yleisen alueen omistajalle tai haltijalle. 31 §:ssä tarkoitetusta määräyksestä kunnassa tarpeellisista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi päättää kuitenkin ympäristöterveyslautakunta.
- Terveydensuojelulain 42 §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden antaminen hautaamisesta aiheutuvan terveystahitan poistamiseksi. Alueen käytön kieltämisestä hautaamiseen päättää kuitenkin ympäristöterveyslautakunta.
- Terveydensuojeluasetuksen 42 §:ssä tarkoitettu haudatun ruumiin siirtämisestä päättäminen.
- Terveydensuojelulain 51 §:ssä tarkoitetun määräyksen antaminen terveystahitan poistamiseksi tai ehkäisemiseksi. Yleiset määräykset terveystahitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (terveydensuojelujärjestys) antaa kuitenkin ympäristöterveyslautakunta.

Päätös

Esityksen mukaan.

=====

Terveydensuojelulain 53 §:n ensimmäisen momentin mukaan valvontaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa asianomaisen määräajassa oikaisemaan sen, mikä on oikeudettomasti tehty tai lyöty laimin, jos joku ryhtyy toimiin terveydensuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin terveydensuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen velvollisuutensa.

Terveydensuojelulain nojalla annetut määräykset on yleensä annettu lain 27 §:n tai 51 §:n nojalla, ja niiden osalta toimivalta määräysten antamiseen on siirretty ympäristöterveydenhuollon johtajalle. On käynyt ilmi, että tilanteessa, jossa terveydensuojelulakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä rikottaisiin mutta jossa säädösten rikkominen ei aiheuttaisi lain 27 §:ssä tai 51 §:ssä tarkoitettua terveyshaittaa, olisi annettavien määräysten perusteena käytettävä terveydensuojelulain 53 §:ää. Tällainen tilanne syntyisi, jos esimerkiksi talousvettä toimittava laitos ei noudattaisi terveydensuojelulain 18 a §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta vedenjakelualueen rajauksen ylläpitämisestä paikkatietona ja velvollisuutta toimittaa tiedot viranomaisille. Toimivalta lain 53 §:n ensimmäisessä momentissa tarkoitettujen velvoitteiden antamiseksi on tarkoituksenmukaista siirtää ympäristöterveydenhuollon johtajalle.

Toimivaltaa terveydensuojelulain 53 §:n toisessa momentissa tarkoitetun uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan asettamiseksi tai määräämiseksi ei esitetä siirrettäväksi.

Säkylän kunnan uusi hallintosääntö on hyväksytty 13.11.2023. Toimielimen mahdollisuudesta siirtää toimivaltaa alaiselleen viranhaltijalle on päätetty hallintosäännön 46 §:ssä.

Lisätietoja	Ympäristöterveydenhuollon johtaja Tiina Laitala, tiina.laitala@sakyla.fi, puh. 044 7072 930
Esittelijä	Ympäristöterveydenhuollon johtaja Tiina Laitala
Päätösehdotus	Ympäristöterveyslautakunta päättää terveydensuojelulain 7 §:n nojalla siirtää ympäristöterveydenhuollon johtajalle toimivallan terveydensuojelulain 53 §:n ensimmäisessä momentissa tarkoitetun velvoitteen antamiseksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

=====